

فهرست مطالب

مقدمه	۱۵
باب اول - اصل قانونی بودن حقوق جزا	۱۷
بخش اول - اصول اساسی قانونی بودن حقوق جزا	۲۱
فصل اول - اصل قانونی بودن حقوق جزا	۲۲
مبحث اول - تحولات اصل قانونی بودن حقوق جزا و دلایل پذیرش آن	۲۲
گفتار اول - تحولات اصل قانونی بودن حقوق جزا	۲۲
الف - اصل قانونی بودن حقوق جزا در حقوق موضوعه	۲۲
ب - اصل قانونی بودن حقوق جزا در حقوق اسلام	۲۵
ج - علل پذیرش اصل قانونی بودن حق جزا	۲۷
۱ - رعایت منافع فردی	۲۷
۲ - سیاست‌های کیفری	۲۸
۳ - رعایت منافع اجتماعی	۲۸
۴ - تقسیم وظایف قوای سه‌گانه	۲۹
مبحث دوم - محتوای اصل قانونی بودن حقوق جزا	۳۰
گفتار اول - اصل قانونی بودن جرایم	۳۰
گفتار دوم - اصل قانونی بودن مجازات‌ها	۳۴
گفتار سوم - دخالت قوه قضاییه	۳۸
گفتار چهارم - لزوم محاکمه قانونی	۳۹
فصل دوم - تفسیر قوانین کیفری	۴۲
مبحث اول - انواع تفسیرها	۴۲
گفتار اول - تفسیر قوانین حقوق خصوصی	۴۲
گفتار دوم - تفسیر قوانین کیفری	۴۴
مبحث دوم - روش‌های مختلف تفسیر قوانین کیفری	۴۷
گفتار اول - تفسیر مضیق	۴۷
گفتار دوم - تفسیر از راه قیاس	۴۹
گفتار سوم - تفسیر موسع	۵۲
۱ - رویه قضایی فرانسه	۵۳
۲ - رویه قضایی ایران	۵۳
بخش دوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در مکان و زمان	۵۶
فصل اول - قلمرو اجرای قوانین جزایی در مکان	۵۶

۲ □ حقوق جزای عمومی (۲)

- مبحث اول - اصل صلاحیت سرزمینی بودن قوانین جزایی ۵۸
- گفتار اول - امتیازات اصل سرزمینی بودن قوانین جزایی ۵۹
- الف - از جهت آثار رسیدگی و نتایج حاصل از مجازات ۵۹
- ب - از جهت رسیدگی به آیین دادرسی ۵۹
- ج - از جهت سیاست ملی و بین‌المللی ۵۹
- گفتار دوم - اشکالات مربوط به اصل صلاحیت سرزمینی بودن ۶۱
- الف - جرایم ارتكابی در دریای ساحلی ۶۱
- ۱ - کشتی‌های جنگی ۶۲
- ۲ - کشتی‌های غیر جنگی ۶۳
- ب - جرایم ارتكابی در قلمرو هوایی ۶۴
- ج - جرایمی که قسمتی از آن در داخل خاک ایران و قسمت دیگر در خارج اتفاق می‌افتد ۶۶
- گفتار سوم - استثنائات وارده بر اصل سرزمینی بودن ۶۷
- الف - مصونیت نمایندگان سیاسی ۶۷
- ب - جلوگیری از ارتكاب جرایم علیه مأمورین سیاسی ۷۱
- مبحث دوم - اصل صلاحیت شخصی و واقعی قوانین جزایی ۷۲
- گفتار اول - اصل صلاحیت شخصی ۷۲
- الف - دلایل اصل شخصی بودن قوانین جزایی ۷۴
- ب - رعایت اصل صلاحیت شخصی در قوانین ایران ۷۵
- مبحث سوم - اصل صلاحیت واقعی قوانین کیفری ۷۷
- گفتار اول - رعایت اصل صلاحیت واقعی در قوانین ایران ۷۸
- گفتار دوم - استرداد مجرمین ۸۰
- فصل دوم - قلمرو اجرای قوانین جزایی در زمان ۸۱
- مبحث اول - محدوده قانون در حقوق جزای ماهوی ۸۲
- گفتار اول - سابقه تاریخی ۸۲
- الف - قاعده عطف به ماسبق نشدن قوانین جزایی در اسلام ۸۲
- ب - قاعده عطف به ماسبق نشدن قوانین جزایی در حقوق موضوعه ۸۴
- گفتار دوم - اشکالات مرتبط به اصل عطف به ماسبق نشدن قوانین کیفری ۸۸
- الف - اشکال ناشی از تاریخ قانون ۸۸
- ۱ - قوانین جزایی مصوب مجلس شورای اسلامی ۸۸
- ۲ - قوانینی که در نتیجه اختیارات تصویب می‌شوند ۹۰
- ب - اشکال مربوط به تعیین تاریخ وقوع جرم ۹۲
- ۱ - جرم ساده و آنی ۹۲
- ۲ - جرم مستمر ۹۲

فهرست مطالب □ ۳

۳ - جرم مرکب	۹۳
۴ - جرم به عادت	۹۳
ج - اشکال مربوط به تشخیص شدت و خفت قوانین جزایی	۹۴
د - قانون جدید و اعتبار امر مختومه	۹۶
مبحث دوم - محدوده قانون در حقوق جزای شکلی	۹۶
گفتار اول - دلایل عطف به ماسبق شدن قواعد شکلی	۹۷
گفتار دوم - استثنائات وارده بر این اصل	۹۸
باب دوم - رکن مادی جرم	۱۰۱
بخش اول - عملیات اجرایی جرم و مراحل مختلف آن	۱۰۳
فصل اول - عملیات اجرایی جرم	۱۰۳
مبحث اول - انواع اعمال مادی	۱۰۴
گفتار اول - جرم فعل و ترک فعل	۱۰۴
الف - جرم ترک فعل ارتكابی از ناحیه مستخدمین دولتی	۱۰۴
ب - جرم ترک فعل ارتكابی از ناحیه افراد عادی	۱۰۶
ج - جرم فعل ناشی از ترک فعل	۱۰۶
گفتار دوم - تقسیم‌بندی جرایم از نظر طول زمان ارتكاب جرم	۱۱۲
الف - جرم آنی	۱۱۲
(۱) جرم آنی ناشی از عمل	۱۱۲
(۲) جرم آنی ناشی از ترک عمل	۱۱۲
ب - جرم متمادی یا مستمر	۱۱۳
(۱) جرم مستمر ناشی از عمل	۱۱۳
(۲) جرم مستمر ناشی از ترک فعل	۱۱۳
مبحث دوم - اهمیت تقسیم‌بندی	۱۱۳
گفتار اول - تقسیم‌بندی از نظرهای مختلف	۱۱۴
الف - از نظر شدت و ضعف مجازات	۱۱۴
ب - از نظر اعمال قوانین جزایی در زمان	۱۱۴
ج - از نظر تشخیص صلاحیت دادگاه	۱۱۴
گفتار دوم - تقسیم‌بندی از نظر نحوه ارتكاب جرم	۱۱۵
الف - جرم مقید	۱۱۵
ب - جرم مطلق	۱۱۵
ج - جرم ساده	۱۱۶
د - جرم به عادت	۱۱۶
ه - جرم جمعی	۱۱۷

۴ □ حقوق جزای عمومی (۲)

۱۱۸	و - جرم مرتبط
۱۱۸	ز - جرم مرکب
۱۱۹	ح - جرم مشهود و جرم غیرمشهود
۱۲۰	فصل دوم - مراحل مختلف عملیات اجرایی جرم
۱۲۱	مبحث اول - شروع به جرم
۱۲۱	گفتار اول - سیر مراحل قانونی شروع به جرم
۱۲۳	گفتار دوم - شرایط تحقق شروع به جرم
۱۲۳	الف - شروع به اجراء
۱۲۳	۱ - تفکیک شروع به اجراء از تفکر و قصد مجرمانه
۱۲۵	۲ - تفکیک شروع به اجراء از تهیه مقدمات
۱۲۶	۱ - نظریه موضوعی یا عینی یا برون ذاتی
۱۲۷	۲ - نظریه شخصی یا ذهنی یا درون ذاتی
۱۲۹	ب - انصراف غیرارادی
۱۳۱	گفتار سوم - مجازات شروع به جرم
۱۳۴	مبحث دوم - اقدامات مجرمانه بدون بهره
۱۳۴	گفتار اول - جرم عقیم
۱۳۸	گفتار دوم - جرم محال
۱۳۹	الف - نظریه عدم مجازات جرم محال
۱۴۰	ب - نظریه اعمال مجازات جرم محال
۱۴۰	ج - نظریه بینابین
۱۴۲	د - نظریه محال موضوعی و محال حکمی
۱۴۴	بخش دوم - عملیات اجرایی جرم تام و نقش مرکب آن
۱۴۵	فصل اول - شرکت در جرم
۱۴۵	مبحث اول - شرایط تحقق شرکت در جرم
۱۴۸	گفتار اول - وجود قصد در ارتکاب جرم
۱۵۰	گفتار دوم - انجام عملیات اجرایی
۱۵۳	مبحث دوم - مجازات شرکای در جرم
۱۵۴	گفتار اول - مجازات شرکت در جرایم عمدی
۱۵۴	الف - شرکت در ارتکاب جرایم تعزیری
۱۵۶	ب - شرکت در جنایت
۱۵۹	ج - شرکت در ارتکاب جرایم غیرعمدی
۱۶۰	۱ - شرکت در ارتکاب جرایم غیرعمدی تعزیری
۱۶۲	۲ - اشتراک در جنایت در جرایم شبه عمدی و خطای محض
۱۶۵	فصل دوم - معاونت در جرم

فهرست مطالب □ ۵

۱۶۷	مبحث اول - ارکان تشکیل دهنده جرم معاونت
۱۶۸	گفتار اول - عنصر قانونی جرم معاونت
۱۶۸	الف - نظریه مجرمیت استعاره‌ای
۱۷۰	ب - نظریه مجرمیت مستقل
۱۷۲	گفتار دوم - عنصر مادی جرم معاونت
۱۷۳	الف - تحقق عمل مثبت مادی
۱۷۵	ب - تحقق فعل مجرمانه در خارج
۱۷۵	ج - وجود وحدت قصد
۱۷۶	د - تقدم یا اقتران زمانی
۱۷۷	ه - مصادیق معاونت در جرم
۱۷۷	۱ - معاونت از طریق تحریک، ترغیب، تهدید یا تطمیع
۱۷۷	اول - تحریک
۱۸۲	دوم - ترغیب
۱۸۲	سوم - تهدید
۱۸۳	چهارم - تطمیع
۱۸۴	۲ - معاونت از طریق دسیسه، فریب و نیرنگ یا سوء استفاده از قدرت
۱۸۶	۳ - معاونت از طریق تهیه و سائل ارتکاب جرم
۱۸۷	۴ - معاونت به وسیله ارائه طریق
۱۸۷	۵ - معاونت به وسیله تسهیل ارتکاب جرم
۱۸۸	گفتار سوم - عنصر معنوی جرم معاونت
۱۸۸	الف - معاونت در جرایم عمدی
۱۹۰	ب - معاونت در جرایم غیرعمدی
۱۹۶	مبحث دوم - مجازات جرم معاونت
۱۹۷	گفتار اول - معاونت به عنوان جرم مستقل مستوجب تعزیر
۱۹۷	الف - در جرایم بر ضد امنیت داخلی مملکت
۱۹۸	ب - فرار اشخاص زندانی یا توقیف شده
۱۹۹	ج - اجتماع و تبانی برای ارتکاب جرایم
۱۹۹	ت - معاونت در سقط جنین
۲۰۰	ث - تشویق به فساد و فحشاء
۲۰۱	ه - جریحه‌دار کردن عفت و اخلاق عمومی
۲۰۱	د - اخفاء مال مسروقه
۲۰۲	ر - کمک به دایر کردن قمارخانه
۲۰۳	گفتار دوم - معاونت به عنوان جرم مستوجب حدود و قصاص
۲۰۳	الف - معاونت در شرب خمر

۶ □ حقوق جزای عمومی (۲)

۲۰۴	ب - معاونت در سرقت حدی
۲۰۶	ج - معاونت در جنایت
۲۰۹	باب سوم - رکن معنوی جرم
۲۱۲	بخش اول - مسؤولیت کیفری اشخاص حقیقی
۲۱۵	فصل اول - مسؤولیت کیفری در جرایم عمدی و غیر عمدی
۲۱۶	مبحث اول - مسؤولیت کیفری در جرایم عمدی
۲۱۶	گفتار اول - مختار بودن انسان در ارتکاب جرم
۲۱۷	الف - اراده
۲۱۸	۱ - بحث جبر و اختیار از دیدگاههای مختلف
۲۱۸	اول - طرفداران آزادی اراده
۲۱۸	دوم - طرفداران نفي اراده
۲۲۰	سوم - نظریه بینابین
۲۲۳	۲ - جریان تشکیل اراده
۲۲۴	گفتار دوم - اهلیت کیفری داشتن
۲۲۴	الف - شرط سن
۲۲۶	ب - شرط عقل
۲۲۶	گفتار سوم - آگاه و عالم بودن به حرمت عمل مجرمانه
۲۲۶	الف - علم به حکم کیفری
۲۲۸	ب - علم به حکم غیر کیفری که پایه حکم کیفری است
۲۲۹	گفتار چهارم - قصد ارتکاب جرم
۲۳۰	الف - قصد مجرمانه در جرایم مطلق و مقید
۲۳۲	ب - طرق اثبات سوء نیت در جرایم عمدی
۲۳۳	ج - سوء نیت و مسئله انگیزه در ارتکاب جرم
۲۳۶	۱ - تأثیر انگیزه در تحقق جرم
۲۳۶	۲ - تأثیر انگیزه در تعیین میزان مجازات
۲۳۷	د - انواع سوء نیت
۲۳۷	۱ - سوء نیت عام و خاص
۲۳۸	۲ - سوء نیت ساده و سوء نیت با سبق تصمیم
۲۳۹	۳ - سوء نیت جازم و سوء نیت احتمالی
۲۴۰	۴ - سوء نیت معین و سوء نیت نامعین
۲۴۱	مبحث دوم - مسؤولیت کیفری در جرایم غیر عمدی
۲۴۲	گفتار اول - مصادیق تقصیر جزایی
۲۴۳	الف - بی احتیاطی

فهرست مطالب □ ۷

۲۴۳	ب - بی‌مبالاتی
۲۴۵	ج - عدم مهارت
۲۴۶	د - عدم رعایت نظامات دولتی
۲۵۰	فصل دوم - موانع مسئولیت کیفری
۲۵۲	مبحث اول - موانع مسئولیت کیفری که جنبه شخصی دارند
۲۵۳	گفتار اول - مسئولیت جزایی اطفال
۲۵۳	الف - مسئولیت جزایی اطفال در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰
۲۵۳	۱ - حد بلوغ چیست؟
۲۵۷	۲ - حد تمیز و عدم تمیز در اطفال چگونه است؟
۲۶۰	ب - مسئولیت جزایی اطفال در قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲
۲۶۱	۱ - مسئولیت کیفری اطفال نابالغ
۲۶۳	۲ - اطفال و نوجوانان ۱۲ تا ۱۵ سال
۲۶۵	۳ - نوجوانان بین ۱۵ تا ۱۸ سال
۲۶۷	گفتار دوم - اختلالات روانی
۲۶۸	الف - حالت اختلالات روانی از نظر مقررات قانونی
۲۶۹	۱ - جنون در قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۷۰
۲۷۰	۲ - جنون در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲
۲۷۰	اول - فقدان شعور
۲۷۲	دوم - اختلال تام قوه تمیز
۲۷۲	سوم - انواع اختلالات روانی
۲۷۴	چهارم - اختلال تام قوه اراده
۲۷۷	ب - مراحل مختلف رسیدگی به حالت جنون
۲۷۷	۱ - جنون در حال ارتکاب جرم
۲۷۹	۲ - جنون حادث در زمان محاکمه و بعد از صدور حکم محکومیت
۲۸۱	۳ - جنون پس از صدور حکم قطعی
۲۸۲	گفتار سوم - اجبار و اکراه
۲۸۴	۱ - اجبار در قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴
۲۸۶	۲ - اکراه در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۰ و ۱۳۹۲
۲۸۷	اول - انواع اکراه
۲۸۸	دوم - شرایط اکراه
۲۸۹	سوم - آثار حقوقی و جزایی اکراه
۲۹۰	۳ - شرط زوال مسئولیت کیفری در اکراه
۲۹۰	اول - جرایم قابل تعزیر
۲۹۰	(۱) اکراه در زنا و رابطه نامشروع

۸ □ حقوق جزای عمومی (۲)

۲۹۱ (۲) اکراه در قتل
۲۹۴ ۴ - اکراه غیرقابل تحمل باشد
۲۹۵ مبحث دوم - موانع مسؤولیت کیفری که جنبه عینی دارند
۲۹۵ گفتار اول - اضطرار و ناچاری
۲۹۶ الف - اضطرار از منظر حقوق اسلام
 ۱ - در قرآن کریم، آیات متعددی وجود دارند که دلالت صریح بر رفع حرمت در
۲۹۶ حال اضطرار دارند
۲۹۶ ۲ - سنت
۲۹۷ ب - مفهوم اضطرار از منظر قانونی
۳۰۱ ج - شرایط تحقق اضطرار
۳۰۱ ۱ - خطر می بایست شدید باشد
۳۰۲ ۲ - خطر محتمل و قریب الوقوع
۳۰۲ ۳ - وجود ضرورت
۳۰۳ ۴ - عدم تعمد
۳۰۴ ۵ - تناسب خطر با جرم ارتكابی
۳۰۴ ۶ - غیر قابل اجتناب بودن خطر
۳۰۵ د - مستثنا شدن دیه و ضمان مالی
۳۰۸ گفتار دوم - دفاع مشروع
۳۰۹ الف - توجیه فلسفه وجودی دفاع مشروع
۳۰۹ ۱ - حق دفاع از حقوق طبیعی انسان است
۳۱۰ ۲ - نظریه قرارداد اجتماعی
۳۱۰ ۳ - نظریه تعارض دو حق
۳۱۱ ۴ - نظریه اجبار معنوی
۳۱۲ ۵ - نظریه حقوق اسلام
۳۱۳ ب - شرایط حمله
۳۱۳ ۱ - موضوع حمله
۳۱۳ اول - تجاوز به نفس
۳۱۴ دوم - تجاوز به عرض و ناموس
۳۱۶ سوم - تجاوز به آزادی تن
۳۱۷ چهارم - تجاوز به مال
۳۲۱ پنجم - خطر حمله، مسلّم و قریب الوقوع باشد
۳۲۳ ج - حمله، غیر عادلانه و برخلاف حق باشد
۳۲۵ د - جدی و حقیقی بودن خطر و تجاوز
۳۲۷ ه - شرایط دفاع

فهرست مطالب □ ۹

۳۲۷	۱ - ضرورت دفاع
۳۲۸	۲ - غیرقابل احتراز بودن خطر
۳۳۰	۳ - تناسب حمله با دفاع
۳۳۴	گفتار سوم - حکم قانون
۳۳۵	الف - در صورتی که ارتکاب رفتار به حکم یا اجازه قانون باشد
۳۳۵	۱ - جرایم مشهود
۳۳۶	۲ - افشاء اسرار نزد مقامات صالحه
۳۳۷	۳ - اطلاع مواردی به مقامات صلاحیتدار
۳۳۸	ج - اقدامات والدین به منظور تربیت فرزندان
۳۳۹	د - عملیات ورزشی و حوادث ناشی از آن
۳۴۰	ه - اعمال جزّاحی
۳۴۰	۱ - تشخیص حدود مسؤولیت پزشکی
۳۴۰	اول - فقدان قصد بزهکارانه و سوء نیت
۳۴۱	دوم - رضایت مریض
۳۴۱	سوم - اجازه صریح قانونگذار
۳۴۲	چهارم - وجود اضطرار
۳۴۶	۲ - جزّاحی زیبایی
۳۴۷	گفتار چهارم - امر آمر قانونی
۳۴۹	الف - شرایط تحقق امر آمر قانونی
۳۴۹	۱ - امر از ناحیه آمر قانونی صادر شده باشد
۳۵۰	۲ - آمر باید در سلسله مراتب اداری قرار گرفته باشد
۳۵۰	۳ - امر آمر قانونی باید واجد شرایط کتبی و رسمی باشد
۳۵۱	۴ - مأمور موظف به اجرای امر باشد
۳۵۱	ب - مأمور چگونه مکلف به تبعیت از امر آمر می باشد؟
۳۵۲	۱ - نظریه کورکورانه "OBÉISSANCE PASSIVE"
۳۵۳	۲ - نظریه «سرنیزه آگاه» "BAÏONETTE INTELLIGEANTE"
۳۵۳	۳ - نظریه بینابین
۳۵۵	بخش دوم - مسؤولیت کیفری اشخاص حقوقی
۳۵۶	فصل اول - شخص حقوقی کیست و شخصیت حقوقی چیست؟
۳۵۷	مبحث اول - فرضیه مسؤولیت کیفری اشخاص حقوقی
۳۵۷	گفتار اول - نظریه های ابرازی
۳۵۷	الف - نظریه مجازی
۳۵۸	ب - نظریه امتیاز
۳۵۸	ج - نظریه مالکیت اعتباری

۱۰ □ حقوق جزای عمومی (۲)

۳۵۸	د - نظریه واقعی
۳۵۹	گفتار دوم - اشکالات وارده بر فرضیه مسؤولیت کیفری
۳۵۹	الف - فرضیه عدم مسؤولیت جزایی اشخاص حقوقی
۳۶۱	ب - فرضیه شناخت مسؤولیت جزایی اشخاص حقوقی
۳۶۲	مبحث دوّم - مسؤولیت کیفری اشخاص حقوقی در ایران
۳۶۳	گفتار اول - مسؤولیت اشخاص حقوقی در قانون
۳۶۳	معجزات اسلامی سال ۹۲
۳۶۵	گفتار دوم - مسؤولیت اشخاص حقوقی در پاره‌ای از مواد قانونی
۳۶۹	فصل دوم - مسؤولیت کیفری ناشی از عمل دیگری
۳۷۱	مبحث اول - مسؤولیت کیفری دولت و کارفرما
۳۷۱	گفتار اول - مسؤولیت دولت در قبال دیگران
۳۷۱	الف - مسؤولیت دولت در قبال افراد جامعه
۳۷۵	ب - مسؤولیت دولت در قبال اعمال مأمورین خود
۳۷۸	گفتار دوم - مسؤولیت کارفرما در قبال کارگران خود
۳۷۸	الف - مسؤولیت کارفرما در صورت عدم رعایت قواعد آمره
۳۷۹	ب - مسؤولیت کارفرما در اداره کارگاه
۳۸۰	مبحث دوم - مسؤولیت افراد عادی در قبال سایر افراد
۳۸۱	گفتار اول - تعریف قتل خطای محض
۳۸۵	گفتار دوم - فلسفه قانون‌گذاری ضمان عاقله
۳۸۸	گفتار سوم - عاقله کیست؟
۳۸۹	الف - عصبه
۳۹۰	ب - معتق
۳۹۱	ج - ضامن جریره
۳۹۱	د - امام مسلمین
۳۹۳	فهرست منابع و مأخذ